

Radioaktiiviset aineet

Yleistä

Säteilylain 859/2018 ja sen nojalla säädetyn rajoituksen ja suoritettavan valvonnan tarkoituksena on estää ja rajoittaa säteilystä aiheutuvia terveydellisiä ja muita haittavaikutuksia. Laki koskee säteilyn käyttöä ja muita toimintoja, joista aiheutuu tai saattaa aiheutua ihmisen terveyden kannalta haitallista altistumista säteilylle.

Määritelmät

Säteilylaissa tarkoitetaan:

Radioaktiivisella aineella ainetta, joka hajoaa itsestään ja lähettää ionisoivaa säteilyä;

Radioaktiivisella jätteellä radioaktiivista ainetta tai sillä kontaminoitunutta laitetta, tavaraa ja ainetta, jolle ei ole käyttöä tai jolle ei löydy omistajaa, ja joka on tehtävä radioaktiivisuutensa puolesta vaarattomaksi;

Säteilylaitteella laitetta, joka sähköisesti tuottaa säteilyä tai jossa radioaktiivista ainetta käytetään sen radioaktiivisuuden vuoksi;

Säteilylähteellä säteilylaitetta sekä radioaktiivista ainetta, jota käytetään sen radioaktiivisuuden vuoksi;

Säteilyn käytöllä säteilylähteen ja radioaktiivisen jätteen hallussapitoa, säilyttämistä, tuontia, vientiä, siirtoa ja varastointia sekä radioaktiivisen aineen ja radioaktiivisen jätteen kuljetusta;

Siirrolla tuomista ja viemistä Euroopan unionin jäsenmaasta toiseen;

Tuonnilla tuontia Suomeen Euroopan unionin ulkopuolelta;

Viennillä vientiä Suomesta Euroopan unionin ulkopuolelle;

Rajoitettu toiminta eli lupavaatimukset

Säteilyn käyttö edellyttää Säteilyturvakeskuksen myöntämää turvallisuuslupaa. Lupamalli on liitteessä 1.

Säteilyturvakeskuksen myöntämää turvallisuuslupaa ei kuitenkaan tarvita säteilylähteen siirtoon, eikä muun kuin radioaktiivista ainetta sisältävän säteilylähteen vientiin. Säteilylähteiden siirtoja valvotaan EU:n radioaktiivisten aineiden siirtoasetuksen 1493/93 nojalla. Tämä tarkoittaa, että kun säteilylähteitä siirretään Euroopan unionin jäsenvaltiosta toiseen, aineen haltijan on saatava ennakkoon vastaanottajalta määränpäämaan toimivaltaisen viranomaisen

vahvistama selvitys siitä, että vastaanottaja täyttää EU:ssa noudatettavat ja kansallisen lainsäädännön vaatimukset.

Kiellot

Seuraavia tuotteita, joihin on tarkoituksellisesti käytetty radioaktiivista ainetta, ei saa tuoda, viedä, eikä siirtää:

- 1) elintarvikelaissa tarkoitetuissa elintarvikkeissa;
- 2) rehulaissa tarkoitetuissa rehuissa;
- 3) kosmeettisista valmisteista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1223/2009 tarkoitetuissa kosmeettisissa valmisteissa;
- 4) koruissa ja muissa vastaavissa henkilökohtaisissa asusteissa;
- 5) lelujen turvallisuudesta annetussa laissa (1154/2011) tarkoitetuissa leluissa;
- 6) merkkiainekokeissa vesijohtoverkoissa, joiden vettä käytetään talousvetenä.

Muiden kuin yllä mainittuja kulutustavaroiden, joihin on tarkoituksellisesti sekoitettu tai yhdistetty radioaktiivista ainetta, tuonti, vienti ja siirto Suomeen edellyttävät Säteilyturvakeskuksen myöntämää turvallisuuslupaa.

Asiakkaan velvollisuudet

Säteilyn käyttöön tarvitaan tarvitaan Säteilyturvakeskuksen myöntämä turvallisuuslupa.

Tuotaessa ja vietäessä säteilylähteitä tai kulutustavaroita, joihin on tarkoituksellisesti sekoitettu tai yhdistetty radioaktiivista ainetta, niiden laatu ja määrä sekä turvallisuusluvanvaraisuus on selvästi ilmoitettava tullilmoituksessa tai siihen liitettyssä selvityksessä. Tulli-ilmoitukseen on lisäksi merkittävä tuontiin tai vientiin oikeuttavan turvallisuusluvan numero.

Turvallisuuslupaa ei tarvita tullilmoituksen liitteenä. Luvan numero tullilmoituksessa riittää. Koska luvan numerosta ei ilmene, oikeuttaako lupa esim. tuontiin, voi asiakas liittää tullilmoitukseen myös turvallisuusluvan kansilehden. Siitä käy ilmi toiminta, johon lupa oikeuttaa (esim. tuonti, vienti, käyttö, kauppa jne.). Jos lupa on myönnetty radioaktiivisten aineiden kauppaan, sen katsotaan kattavan myös tuonnin ja viennin.

Tullin tehtävät

Tulli valvoo säteilylähteiden, radioaktiivisten jätteiden ja sellaisten kulutustavaroiden, joihin on tarkoituksellisesti sekoitettu tai yhdistetty radioaktiivista ainetta, tuontia ja vientiä sekä radioaktiivisten jätteiden kulkua

Suomen alueen kautta. Näiden lisäksi Tulli valvoo säteilylähteiden ja radioaktiivisten jätteiden kansainvälisiä kuljetuksia ja kansainvälistä liikennettä.

Käytännössä Tullin valvontaan kuuluu sen varmistaminen, että säteilylähteiden tuontia tai vientiä varten on olemassa asianmukainen Säteilyturvakeskuksen turvallisuuslupa. Viennissä lupavaatimus koskee radioaktiivisia aineita, ei säteilylaitteita. Luettelo voimassaolevista turvallisuusluvista on Tullin Intrassa:

Toiminnot – Rajoitukset – Toimijalistat - Säteilyturvakeskuksen turvallisuusluvut

Lähes kaikki Suomessa käytettävät radioaktiiviset aineet tuodaan ulkomailta, suurin osa siirtoina EU:n alueelta. Tuontiin EU:n ulkopuolelta tai kauppaan oikeuttavia turvallisuuslupia on noin 150 yrityksellä ja yhteisöllä. Lääketieteen ja teollisuuden käyttämiä radioaktiivisia aineita tuodaan Suomeen lähes päivittäin. Radioaktiivisten jätteiden siirtoja, vientiä, tuontia tai kauttakuljetusta sen sijaan tapahtuu erittäin harvoin. Myöskään vienti- ja tuontikiellossa olevia kulutustavaroita ei yleensä esiinny.

Sovellettava lainsäädäntö

- Säteilylaki 859/2018
- Säteilyasetus 1512/1991
- Neuvoston asetus 1493/93

Liite 1

**SÄTEILYTURVAKESKUKSEN (STUK) MYÖNTÄMÄ TURVALLISUUSLUPA (MALLI)
TURVALLISUUSLUPA**

nro 1952/L1/02 7.4.2002

Säteilyturvakeskus on säteilylain (592/91) 16 §:n nojalla hakemuksesta myöntänyt tämän turvallisuusluvan.

Turvallisuusluvan haltija

Firma Oy
Yritystie 4
00000 HELSINKI

Vastaava johtaja

Insinööri etunimi sukunimi

Toiminnan laatu

Radioaktiivisten aineiden tuonti, vienti ja kauppa

Voimassaolo

Toistaiseksi

Ehdot

Turvallisuuslupa on myönnetty hakemuksessa ja liitteissä tarkemmin esitettyyn toimintaan. Toiminnassa on otettava huomioon kääntöpuolella ja liitteissä mainitut ehdot ja turvallisuusjärjestelyt.

Toiminnan tarkastuksesta ilmoitetaan myöhemmin erikseen.

Liite

Selvitys radioaktiivisten aineiden, tuonnista, viennistä ja kaupasta (7.3.2002)

Maksu